

1 God is, ik ben

Exodus 3: 1-15

20 – 25 minuten

Psalm 8:1 en 4

‘Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld’, zo sprak God op de zesde scheppingsdag.¹ En God nam stof van de aarde en formeerde de mens.² Eerst de man en toen de vrouw.³ Naar Zijn beeld schiep Hij hen. Weet je dat ieder mens dit belijdt? Misschien wel iedere dag belijden alle mensen dat zij beelddrager van God zijn. Zelfs atheïsten. Iedereen! En jij ook. Hoe dan?

We kennen Gods Naam. Hij stelde Zichzelf voor aan Mozes vanuit de brandende braambos. ‘IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL’.⁴ We zeggen ook weleens: ‘Ik Ben Die Ik Ben’ of, in het kort: ‘Ik Ben’. Deze Naam laat iets zien van de zelfstandigheid, de autonomie van God. Het Hebreeuwse woord *Yabweh* wordt gebruikt om Gods Naam aan te duiden. *Yabweh* is eigenlijk een werkwoord dat ‘zijn’ betekent. Het laat zien dat God Zelf het ‘zijn’ is. De archeoloog Albright stelt dat de naam *Yabweh* vaak wordt uitgelegd als ‘Hij Die het bestaan veroorzaakt’.⁵ Alles wat bestaat, bestaat in Hem. Alle

1. Genesis 1:26-27.

2. Genesis 2:7; Genesis 3:19.

3. Genesis 2:18-25.

4. Exodus 3:14.

5. Albright, W.F. (1957), p. 259-261. Albright is bekend van het onderzoek naar de Dode Zeerollen en is met name gerenommeerd vanwege zijn onderzoeken naar godsdiensten en culturen in de oudheid.

dingen zijn uit Hem, door Hem en tot Hem.⁶ Maar Hij bestaat in Zichzelf. Een waardig onderwerp om eens over na te denken.

Alles wat is geschapen, is afhankelijk van andere onderdelen. We zien het in de natuur. De leeuw eet de miereneter, terwijl de mieren de leeuw weer eten. Er is een balans. We zien het in het universum. Het gehele universum is een ecosysteem en alle bestanddelen in dat ecosysteem zijn van elkaar afhankelijk. Het ene element functioneert niet zonder het andere. Neem de basiselementen tijd, ruimte en materie. Als er materie zou zijn zonder ruimte, waar zou die materie dan zijn? Dat kan niet. De materie zou immers nergens zijn. Of als er ruimte zou zijn zonder tijd, wanneer zou die ruimte dan zijn? Dat kan ook niet, want de ruimte zou nooit zijn. Of als er tijd zou zijn zonder materie, wat zou dan verloop kunnen hebben? Tijd wordt meestal aangeduid als het verloop der dingen⁷ of de capaciteit tot verandering.⁸ Maar als er geen materie is die veranderen kan, dan zou er ook geen verloop van de tijd kunnen zijn. Dus dat kan ook niet.

Zelfs de meest fundamentele elementen van ons bestaan zijn afhankelijk van andere elementen. Dit is ook de grootste uitdaging voor de evolutietheorie. Alles kan niet één voor één en geleidelijk zijn ontstaan, want alles wat bestaat, heeft met elkaar te maken en is afhankelijk van elkaar. Voordat iets kan beginnen te bestaan, moet er eerst aan andere voorwaarden zijn voldaan die ook vaak weer afhankelijk zijn van andere voorwaarden, enzovoorts.

Maar God niet. God is. Ongeacht wat dan ook. Hij is. Zonder tijd, zonder ruimte, zonder materie is God. Hij is volledig zelfstandig, autonoom en onafhankelijk. Daarom is Zijn Naam: Ik Ben. Of je het gelooft of niet, Ik Ben. Of je het wilt of niet, Ik Ben. Het is een

6. Romeinen 11:36.

7. Dit is de expliciete vertegenwoordiging van tijd (Jordan, M.I., 1986).

8. Dit is de impliciete vertegenwoordiging van tijd (Jordan, M.I., 1986).

preek in zichzelf. Gods Naam spreekt tot ons: ‘Als je Mij volledig wegedeneert en zegt dat je Mij niet nodig hebt om te verklaren hoe het universum tot stand is gekomen, dan nog, Ik Ben.’

Die Naam spreken wij misschien wel iedere dag uit. In Zijn on-eindige wijsheid heeft de Heere talen geschapen waarin de mens naar zichzelf verwijst met: ‘Ik ben’. Wij verwijzen naar onszelf met Gods Naam. Als we onszelf voorstellen aan een ander, dan nemen we Gods Naam op de lippen. Ik ben Piet. Gods Naam Piet. Waarom zou dat zijn? Het antwoord vinden we in Genesis 1:26: ‘Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld.’ Wij dragen Gods beeld en het is daarom ook volstrekt logisch dat wij met Gods Naam naar onszelf verwijzen.

We moeten dat goed begrijpen. Als ‘Ik Ben’ Gods Naam is, staat dat gelijk aan God Zelf.⁹ Dan moeten we niet onszelf verhogen. Immers, we zeggen dan eigenlijk: ‘Ik ben Piet’, oftewel: ‘God Piet’. Maar dat is niet hoe we het moeten begrijpen. De naam *Adama* betekent letterlijk ‘rode aarde’. Adam is genoemd naar datgene waarvan hij gemaakt is. Net als Eva, die Adam ‘manninne’ noemde. Zo duidt het ‘ik ben’ juist onze afkomst aan en daarmee ook Wie ons in eigendom heeft.¹⁰ De wortel van onze identiteit is in God. We zeggen dus eigenlijk: ‘Ik ben Piet, dat is: Piet, het maaksel van God.’ We mogen het ook begrijpen als: ‘Ik ben Piet, dat is: beelddrager van God.’

In iedere taal verwijzen mensen met Gods Naam naar zichzelf. Dat komt omdat Gods Naam een zelfverwijzing is. Wij zijn niet onze eigen naam. Onze naam duidt aan wie wij zijn ten opzichte van andere mensen. Dus onze naam helpt ons om onderscheid te maken

9. Van Reenen (z.d. [1929]), p. 319.

10. August Dächsel en Matthew Henry wijzen erop dat naamgeving autoriteit en eigenaarschap veronderstelt (Dächsel, K.A. (2015 [1862-1880]), p. 28; Henry, M. (1994 [1706]), p. 15 II).

tussen ons en anderen. Daarom hadden we net zo goed een andere naam kunnen dragen. Maar er is geen andere God. Gods Naam hoeft geen onderscheid te maken tussen Hem en een ander. Daarom kan God Zijn eigen Naam zijn en kan de Heere geen andere naam hebben, hoewel Hij heel veel namen heeft.¹¹ Hij kan geen naam hebben die bedoeld is om onderscheid te maken tussen Hem en een ander, want er is geen ander met wie Hij vergeleken kan worden.¹² Hij is de Hij Is. God is dé Zelfverwijzing zonder toevoeging om onderscheid te maken tussen Hem en een ander.

En wij zijn ... Zijn beeld. Tenminste, zo heeft Hij ons geschapen. We zijn dat beeld kwijtgeraakt.¹³ Aan de hand van die zelfverwijzing van God, aan de hand van Zijn Naam, wil ik een aantal punten met jullie bespreken. Ik wil allereerst wat nader stilstaan bij dat beeld van God. Wat is dat nu precies? Wat betekent het om beelddrager van God te zijn? Dit brengt ons als vanzelf bij onze verantwoordelijkheid, het tweede punt dat ik wil bespreken. Ik zal laten zien hoezeer wij tekortschieten en zal proberen duidelijk te maken hoe onze verhouding met de Heere nu is. En ten slotte wil ik laten zien hoe onze verhouding met de Heere kan zijn. In het laatste punt zal ik de hoop beschrijven die al Gods kinderen hebben.

1.1 Het beeld van God

We lezen in Genesis 1:26 dat God man en vrouw maakt en hun *samen* heerschappij geeft 'over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over het vee en over de gehele aarde en over al

11. Bijvoorbeeld *El* (Genesis 7:1; Jesaja 9:5), *Elohim* (Genesis 17:7; Jeremia 31:33), *El Shaddai* (Genesis 49:24; Psalm 132:2), *Adonai* (Genesis 15:2; Richteren 6:15), *Yabweh* en *Jehova* (Deuteronomium 6:4; Daniël 9:14), en veel vervormingen daarvan zoals *Yabweh-Jireh* (de Heere zal voorzien, Genesis 22:14), *Yabweh-Rapha* (de Heere geneest, Exodus 15:26), *Yabweh-Nissi* (de Heere mijn Banier, Exodus 17:15), *Yabweh-M'kaddesh* (de Heere Die heiligt, Leviticus 20:8), *Yabweh-Sbalom* (de Heere van vrede of Vredevorst, Richteren 6:24), *Yabweh-Elohim* (de Heere der heren, Genesis 2:4), enz.

12. Exodus 15:11; Psalm 35:10; Psalm 71:19; Psalm 89:7; Psalm 113:5.

13. Genesis 3; Efeze 4:24; Kolossenzen 3:10; Genesis 1:26.

het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt'. God sprak bij deze schepping duidelijk uit dat Hij de mens naar Hun beeld zou scheppen. We begrijpen uit het Nieuwe Testament dat dit beeld bestaat uit ware kennis, gerechtigheid en heiligheid.¹⁴ Let er overigens op dat God hier in het meervoud naar Zichzelf verwijst. Bij het scheidingswerk zijn alle drie de Goddelijke Personen betrokken. De mens is dan ook niet een afspiegeling van God de Vader, God de Zoon of God de Heilige Geest, maar van Hen allen.

Uit Genesis 1:26 blijkt vervolgens duidelijk dat Adam en Eva beiden de heerschappij krijgen over de schepping. Dit spreekt van een gelijkwaardige verhouding tussen man en vrouw.¹⁵ Beiden zijn beelddrager van God en beiden moeten regeren over de schepping. Beiden moeten een afspiegeling zijn van Wie God is. Hierin ligt een enorme verantwoordelijkheid voor ons allen en die verantwoordelijkheid is gelijk voor mannen en vrouwen. We zijn allemaal ooit geschapen in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid met het doel om de schepping te regeren en God te verheerlijken. En hoewel we het beeld van God zijn kwijtgeraakt, is dat doel er nog steeds! We moeten nog steeds de schepping regeren en God verheerlijken. En om dat te doen, hebben we ware kennis, gerechtigheid en heiligheid nodig. Met andere woorden: we kunnen niet meer voldoen aan het doel waartoe we geschapen zijn. Want we zijn het beeld van God kwijtgeraakt. En dat is niet in de eerste plaats erg voor ons, maar dat is erg voor de Heere.

We zijn zo gauw geneigd om bij een zonde te wijzen op de straf die daarop volgt en te benoemen dat onze schuld vergeven moet wor-

14. Efeze 4:24; Kolossenzen 3:10, Henry, M. (1994 [1706]), p. 8.

15. John Gill (1748-1763, Genesis 2:22) wijst erop dat Adam en Eva in het paradijs een meer gelijkwaardige verhouding hadden. Eva is niet uit Adams voet genomen om daarmee te duiden dat ze minder is, noch is ze uit zijn hoofd genomen om te duiden dat zij meer is dan Adam. Eva is uit Adams zijde genomen om te duiden dat ze benevens Adam is, ze is gelijkwaardig (Gill, 1748-1763, Genesis 3:16).

den. Vergeving van zonden ontvangen is echter niet het primaire doel van ons leven. Ons doel is om God te verheerlijken. Maar we doen het tegenovergestelde. Met iedere zonde die we bedrijven, is het belangrijkste dat we daarmee Gods beeld bezoedelen en daarmee God Zelf ontteren. We zouden misschien meer moeten focussen op de gevolgen die de zonde voor de Heere heeft. Met iedere zonde doen we af aan onze eigen heiligheid en daarmee laten we aan anderen zien dat God Zelf dan ook wel niet zo heilig moet zijn. Immers zijn wij Zijn beelddrager. Wij spiegelen iets af van Wie en wat de Heere is. Als wij niet heilig zijn, dan moet God ook niet zo'n heel heilige God zijn ... Zie je hoe verschrikkelijk de zonde is? Een Wezen dat tijd, ruimte en materie heeft geschapen en daarmee zo oneindig veel hoger is dan wij, zo'n Wezen ontheiligen en pijnigen wij met onze zonden.

Dat beeld dragen is dus veel meer dan het hebben van ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Een beeld zijn van iets of iemand zit niet alleen in wat je hebt of bent, maar ook in wat je doet. Soms kijk je naar iemand en dan constateer je dat die persoon wel heel erg lijkt op zijn vader of moeder. Bijvoorbeeld omdat ze exact dezelfde ogen hebben. Dan heeft het kind het beeld van de ouder. Maar dat beeld komt ook weleens uit in wat iemand doet of hoe diegene dat doet. Bepaalde tics, rituelen of gebaren die exact hetzelfde zijn als die van een ouder of grootouder. Ook in wat een kind doet, komt dan tot uiting van wie dat kind een kind is. Het kind draagt zo een passief en een actief beeld van de ouder.

Het passieve beeld zal voor iedereen wel duidelijk zijn. Het actieve beeld heeft misschien nog iets meer duiding nodig. De mens is geschapen om namens God te regeren. God is de Opperheerser en de mens heeft het mandaat ontvangen om over de schepping te heersen. Een mandaat betekent dat je iets mag doen namens een ander. Wij mogen namens God regeren. Maar wij zijn wel verant-

woording schuldig aan God. Wij zullen eenmaal moeten uitleggen waarom we hebben gedaan wat we hebben gedaan. Heb jij dan een verklaring voor al jouw daden?

Dat heersen, dat zit 'm ook simpelweg in ons beroep. We noemen het ook weleens ons goddelijk beroep. Het beroep dat de Heere ons geeft. Of we nu professor, agent of stratenmaker zijn, ieder beroep is goddelijk als het niet in strijd is met Gods wet. Het is goddelijk, omdat het een roeping is die God geeft. Hij roept ons tot ons vak. Daarom heet het een beroep. God doet een beroep op ons om de aarde te regeren door een bepaald vak uit te oefenen. En in dat beroep behoren we het beeld van God te vertonen. Dit betekent dat we ons beroep uitoefenen naar ons beste kunnen. Dat we getrouw en eerlijk zijn. Dat we verstandige keuzes maken. Het betekent dat je, als jij aan het einde van de dag het bedrijfsterrein aanveegt en moe bent en naar huis wilt, alsnog je best doet en de benodigde tijd neemt om goed te vegen. Als je dat niet doet, dan doe je je werk niet goed en regeer je niet zoals de Heere het van je verwacht. Als jij vijf minuten voor het einde van de werkdag je computer uitzet omdat je helemaal gaar bent, dan ben je niet getrouw. Het betekent ook dat je als ouder altijd je uiterste best doet in het opvoeden van je kinderen, in het regeren van je huis en in de huisgodsdienstoefeningen die jij leidt.

Dus we bezitten een passief beeld van God in bepaalde eigenschappen en een actief beeld in onze handelingen. Het passieve beeld van God zijn de ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Het actieve beeld zou daaruit moeten voortvloeien, namelijk dat we tot Zijn eer leven. In plaats daarvan zondigen we echter steeds weer tegen een goede God.

1.2 Onze verantwoordelijkheid

Dat brengt ons direct bij onze verantwoordelijkheid. Nu wij beeldrager van God zijn, moeten we wel in het bijzonder opletten welke handelingen wij verrichten. Want komt uit de handelingen niet